

**මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකතාව පිළිබඳ
කෙටි සටහනක්**

**නිඹිරවැව සිරිසුමන හිමි
පැපිලියවල නාරද හිමි**

සාරසංක්ෂේපය

විශ්ව සාහිත්‍යයේ රුසියානු සංලක්ෂ්‍ය වූ සමාජවාදී යථාර්ථවාදයේ පියා වන මක්සිම් ගෝර්කිගේ ලෝක ප්‍රසිද්ධ කෘතිය ලෙස අම්මා නවකතාව හඳුනාගත හැකි ය. සමාජවාදී ආවේකෂණයකින් සමාජය විග්‍රහ කිරීමට කතුවරයා අම්මා නමැති ප්‍රපඤ්චය ආශ්‍රය කරගෙන ඇත. තත් කාලීන රුසියානු සමාජයේ සාර් පාලනයේ පීඩනයට එරෙහි ව බුද්ධිමය ශ්‍රමයෙන් එම පාලක පන්තිය පරාජය කොට දැමීම සිදු වුණි. බොල්ෂේවික් විප්ලවයේ උණ්ඩය වෙනුවට පැන යොදාගත් අවස්ථාවක් ලෙස මෙය හඳුනාගත හැකි ය. නිර්ධන පන්ති විඥානයේ ධනපති පන්තියට එදිරි ව ඇතිවන විප්ලවය මෙම කෘතියේ වියමනට පාදක වී ඇත.

ප්‍රමුඛපද- අම්මා, මක්සිම් ගෝර්කි, සමාජවාදී යථාර්ථවාදය, ධනපති පන්තිය, නිර්ධන පන්තිය.

හැඳින්වීම

නවකතාව වූ කලී මිනිස් ජීවිතය පිළිබඳ සිදු කරනු ලබන සෞන්දර්යාත්මක කියැවීමකි. රුසියානු සාහිත්‍යය විශ්ව සාහිත්‍යයේ ස්වාධීන අනන්‍යතාවක් ගොඩනගාගෙන තිබේ. රුසියානු සාහිත්‍යධරයන් අතර මක්සිම් ගෝර්කිට ප්‍රමුඛත්වයක් ලැබේ. ඔහුගේ කෘති අතුරින් මෙම අධ්‍යයනයට භාජනය වන අම්මා නවකතාව වූ කලී සමාජවාදී යථාර්ථවාදයේ සුවිශේෂි හැරවුම් ලක්ෂ්‍ය යි. මෙම මහාර්ඝ කෘතිය ලෝකයේ භාෂා ගණනාවකට ම පරිවර්තනය වී ඇත. මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා කෘතිය පූජ්‍ය උඩුකැන්දවෙල සරණංකර හිමි, දැදිගම වී රුද්දිගු, සේනාරත්න වීරසිංහ, එච්. ජයරත්න යනාදීහු

සිංහලයට පරිවර්තනය කළහ. ඒ අතුරින් අසංක්ෂිප්ත සම්පූර්ණ රුසියන් බසින් සෘජු ව ම පෙරළන ලද එච්.ජයරත්නගේ පරිවර්තනය ආන්තික සටහන් සඳහා ආශ්‍රය කෙරේ.

මෙම ශාස්ත්‍රීය ලේඛනය ආරම්භයේ දී රුසියානු සාහිත්‍යයේ ස්වභාවය ද, ඉන් අනතුරු ව මක්සිම් ගෝර්කි සහ ඔහුගේ සාහිත්‍යය සේවය පිළිබඳ ව කෙටි සමාලෝචනයක් ද අවසාන භාගයේ දී මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකථාවේ අන්තර්ගත සමාජ ආර්ථික දේශපාලනික ව්‍යුහය පිළිබඳ විග්‍රහාත්මක අධ්‍යනයක් ද සිදු කෙරේ.

රුසියානු සාහිත්‍යය :-

රුසියානු සාහිත්‍යය විධිමත් ව හා ක්‍රමික ව සංවර්ධනය වීම ආරම්භ වන්නේ 19 වන සියවසේ දී ය. රුසියාවට ම අන්‍යය වූ සාහිත්‍යයක් ප්‍රභවය වූයේ එ රට පැවති ජන ගී හා ජන කතාවල ආභාසය ලබමිනි. එහි දී කලිකි ආදි ජන ගායනා මෙන් ම බිලිනි ආදි ගීතමය වීර කාව්‍යවලින් ද සැලසුණු මෙහෙය ලසුකොට සැලකිය නො හැකි ය. 15, 17, සියවස්වල දී පල්ලිය විසින් ආගමික දෑ හැරුණුකොට අනෙකුත් පෞරාණික සාහිත්‍යය දෝෂ දර්ශනයට ලක් කළ නිසා ම රුසියානු සාහිත්‍යයේ ගමන අඩාල විය. මොංගෝලියානු කුර්කි ආක්‍රමණ රුසියානු සාහිත්‍යයේ ගමන අඩාල කළ අනෙක් කාරණය වේ. මහා පීටර් යුගයේ දී (1672-1725) රුසියානු සාහිත්‍යය ප්‍රංශ ජර්මන් සාහිත්‍යයන්හි ඇසුර ලබමින් සංවර්ධනය විය. II කැතරින් රැජිනගේ (1762 - 1796) අවධියේ රුසියානු සාහිත්‍යය නව ප්‍රගමනයක් අත් කරගත් බව පෙන්වා දිය හැකි ය (නිලකරන්න, 1969:4-5).

උක්ත සාහිත්‍යය ව්‍යාපාරවල ආලෝකය පශ්චාත් කාලීන සාහිත්‍යධරයන් බිහිවීම කෙරෙහි සෘජු ව ම බලපෑවේ ය. ඒ අනුව ඇලෙක්සැන්ඩර් පුෂ්කින් (1799 - 1837) නිකොලොයි ගොගල් (1809 - 1852) මයිකල් ලෙමොන්ටෝව් (1814 - 1841) ඉවාන් කුර්ගේනිව් (1818 - 1883) පියදොර් ඩොස්ටොයෙව්ස්කි (1821 - 1881) ලියෝ ටෝල්ස්ටොයි (1828 - 1910) ඇන්ටන් චෙකොෆ් (1860 - 1904) මක්සිම් ගෝර්කි (1868 - 1936) ආදි ශ්‍රේෂ්ඨ සාහිත්‍යධරයෝ පහළ වූහ (2007:8 - 51).

මක්සිම් ගෝර්කි :-

ඇලෙක්සෙයි මක්සිමොව්ච්ච් පෙෂ්කොව් 1868 මාර්තු 10 දින රුසියාවේ නිෂ්නි නොව් ගෝරද් නගරයේ දී ජන්මලාභය ලැබී ය. ඔහු පසු කලෙක මක්සිම් ගෝර්කි යන අන්වර්ථ නාමය භාවිත කරන ලදී. ඔහුගේ ළමා කාලයේ දී ම දෙමව්පියෝ මිය ගියහ. ඉන් අනතුරු ව ඔහු හැදී වැඩුණේ තම අත්තමිමා හා සීයාගේ සෙවනේ ය. අත්තමිමාගෙන් ඉගෙන ගත් සුන්දර ජන කතා තමාගේ ඉදිරි සාහිත්‍යය ගමන ආලෝක කර ගැනීම සඳහා මහඟු පිටුබලයක් සැලසී ය. කුඩා වියේ දී ම දුකෙන් වේදනාවෙන් කුසගින්නෙන් පීඩාවට පත් වූ ගෝර්කිට ක්‍රමවත් හෝ විධිමත් අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමට අවස්ථාවක් නො ලැබිණ. කුඩාවියේ දී ම උරමත පැටවූ ජීවන බර නම් අරගලයකට මුහුණ දුන් ගෝර්කි නානාවිධ වෘත්තීන්හි නියුක්ත වූයේ ය. මෙහෙකරුවෙකු, උද්‍යාන පාලකයෙකු, වරාය කම්කරුවෙකු, රාත්‍රී මුරකරුවෙකු, බක්කරේ වරයෙකු, නැවක පිගන් සෝදන්නෙකු, දර පලන්නෙකු ආදී නානාවිධ වෘත්තීන්හි ගෝර්කි නියුක්ත වීම ඔහුගේ සාහිත්‍යය ගමනට ආලෝකයක් විය. කුමන ආකාරයේ රැකියාවක නිරත වුව ද ඉතා රුචියකින් යුක්ත ව සිදු කළ කාර්ය වූයේ කියැවීම යි. නානාවිධ පොත්පත් පරිශීලනය හා දැඩි ජීවන අරගලයකට මුහුණදීම නිසා ඔහුගේ කුශාග්‍ර බුද්ධිය කෙමෙන් කෙමෙන් තවත් වර්ධනය වූයේ ය. තමාගේ අධ්‍යාපනයේ අඩුව දිවා රාත්‍රියේ වෙහෙස මහන්සි ව කියැවීමෙන් සම්පූර්ණ කර ගැනීමට ගෝර්කි වගබලාගත්තේ ය. කෂාන් නම් නගරයේ දී සමාජවාදී බුද්ධිමතුන් ඇසුරු කිරීමට ලැබීම ගෝර්කිගේ ජීවන යාත්‍රාවේ එක් ප්‍රධාන හැරවුම් ලක්ෂයකි. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ සමාජ අසහනය සමාජ අරගලය ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූ යුගයකි. නිෂ්නි නොව් ගෝරද් නම් නගරයේ දී පුවත්පත් කලාවේදියෙකු ලෙස රැකියාවක් ලැබීමත් සමග ම ඔහුගේ ලේඛන දිවියට ප්‍රබල ආලෝක ධාරාවක් ලැබිණි.

ගෝර්කි විසින් රචනා කරන ලද පුරාමිහක නවකතාව මකර්වුද්‍යා ය. ඉන් අනතුරු ව මිනිසුන් විසිනය දෙනා සහ කරුණිය නම් කෙටි කතාව ඔහු විසින් රචනා කරන ලදී. නැඟිගෙන එන ධනපති පන්තිය පිළිබඳ කියැවෙන ෆොර්මා ගොඩෙයෙක් නවකතාව සුවිශේෂී වූවකි. ඔහුගේ අප තිදෙනා නම් නවකතාව ද වැදගත් වේ.

ග්‍රීෂ්ම සෘතුව, පාපෝච්චාරණය යන නවකතා විදේශ ගත ව සිටි අවධියේ දී රචනා කරන ලදී.

ළමාවිය, මිනිසුන් අතර, මගේ සරසවි යන තුන් ඇදුතු කෘතිවල ස්වයං ලිඛිත චරිතාපදානය ඉදිරිපත් කර ඇත. ගෝර්කි විසින් පහත මට්ටම, සතුරෝ, මිලේච්ස්යෝ ආදී නාට්‍යය ද රචනා කරන ලදී.

ගෝර්කිගේ අම්මා කෘතිය පිළිබඳ කෙටි සටහනක් :-

මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකතාව සත්‍ය සිදුවීමක් පාදක කොටගෙන රචනා වී ඇත. 1902 සර්මෝවා නගරයේ දී පවත්වන ලද පෙළපාලියක් මූලික කොටගෙන සිදුකළ නඩු විභාගයක් අම්මා නවකතාව සඳහා ගෝර්කි තේමා කොටගෙන තිබේ. එම සිදුවීමට සත්‍ය ලෙස ම සම්බන්ධ පියෝතර් සලෝමෆ්ගෙන් පාවෙල් ද කීර් ලචිනා සලෝමවාගෙන් පෙළගේවා නීලචිනා ද ප්‍රතිනිර්මාණය කොට ඇත. 1905 ට පෙර රුසියාවේ පැවැති කම්කරු අරගලවල ස්වභාවය හා සාමාන්‍ය ජන සමාජය අතර පවා විප්ලවය පිළිබඳ මූලික අදහස් හා හැගීම් කෙමෙන් කෙමෙන් ලියලා වැඩුණු ආකාරය මෙයින් ගෝර්කි ප්‍රතිමූර්තිමත් කර ඇත.

සමාජවාදයට පක්ෂපාතී ව පන්තිද මෙහෙය වීම නිසා ගෝර්කි සාර් පාලනය විසින් රුසියාවෙන් පිටුවහල් කරන ලදී. එම කාලවකවානුවේ දී ඇමරිකාවේ රැඳී සිටිමින් අම්මා නම් විප්ලවීය කෘතිය රචනා කරන ලදී. 1903 දී ස්නානියේ (දැනුම) නම් සඟරාවට මෙම නවකතාවේ කොටස් කීපයක් ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී. එවක සාර් පාලනය එය තහනම් කළේ ය.

මක්සිම් ගෝර්කි තමාගේ නවකතාවට යොදා ඇති අම්මා යන නම සංකේතයකි. අම්මා වනාහි දරුවන් සියලු දෙනා කෙරෙහි ම එකම ලෙස කරුණාව, දයාව, හා ආදරය බෙදා දෙන්නී ය. සමාජවාදයේ පරම නිෂ්ඨාව වන මාක්ස්වාදය වූ කලී මෙහි සංකේතාර්ථය වන අම්මා ය. එනම් මාක්ස්වාදයේ දී සෑම පුද්ගලයකුට ම ජාති, කුල, පන්ති, පක්ෂ, ආගම්, භේදයකින් තොර ව සියලු දෑ සමසේ බෙදී යන බව මෙයින් අවධාරණය කොට ඇත.

මානව සමාජයේ ප්‍රාරම්භක අවධියේ දී නො දියුණු ගණ ගෝත්‍රයන්හි නො දියුණු මාක්ස්වාදය තිබිණ. වැඩවසම් ප්‍රවේණිදාස රදළ ඉඩම් හිමි අවධිවල ක්‍රමයෙන් පන්ති ගැටුම ප්‍රභවය වී ව්‍යාප්ත වූ බව පෙන්වා දිය හැකි ය. වන දඩයම, හිම දඩයම, මසුන් මැරීම ආහාර සඳහා වන මුල් පළා එල එකතු කර ගැනීමේ දී ද ආරෝහ පරිණාහ දේහ සම්පන්නියෙන් යුතු ශක්තිවන්තයා අනෙක් පිරිස ශ්‍රමය වගුරුවා සොයාගත් දෙයින් කොටසක් කිසිදු වෙහෙසකින් තොර ව තමා සතු කරගන්නා ලදී. ඉඩකඩම්වල අයිතිය ද මේ ආකාරයෙන් ම තමා සතු කරගත් ශක්තිමත් පිරිස තමාගේ කුඳු මහත් කටයුතු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අනෙක් පිරිස යටත් කොට තබා ගන්නා ලදී. සිය ආත්මාහිලාභය මූලික කොට ගෙන අන්‍ය ජනයා පීඩාවට පත් කොට ස්වාර්ථය සලසා ගැනීම නිසා ම ඒකාධිපති පාලනය ඇරඹිණ. ඒකාධිපති පාලකයා වටා නිෂ්පාදන අතිරික්තයේ විශාල කොටසක් අවශේෂ වීම නිසා ධනපති පන්තිය බිහි වූයේ ය. තමා සන්තක ධනය තව තවත් තරකර ගැනීම හා නිෂ්පාදන අතිරික්තයක් තබා ගැනීම නිසා ධනපති පන්තියක් බිහි වීමේ ප්‍රාරම්භක අවස්ථාව ඇරඹිණ. එම ධනපති පන්තිය තවත් වර්ධනයට පත් වූ අවස්ථාවක් ලෙස කාර්මික විප්ලවය හඳුන්වා දිය හැකි ය. ධනපති නිර්ධන පන්ති පරතරයේ මූල බීජ ගණ ගෝත්‍ර යුගවල දක්නට ලැබුණ ද එහි සංවර්ධනීය අවස්ථාව පිළිබිඹු කරනුයේ කාර්මික විප්ලවයට පසු ව ය.

එංගලන්තය ප්‍රංශය ප්‍රමුඛ කොටගත් යුරෝපීය රටවල කාර්මික විප්ලවය සිදුවීම නිසා ශ්‍රේණි ක්‍රමය අහෝසි ව ගියේ ය. මෙම කාර්මික විප්ලවයේ අරුණලු කෙමින් කෙමින් රුසියාවට ද වැටෙන්නට විය. දීර්ඝ කාලීන ව ඉඩම් හිමියන් යටතේ ගොවිතැන් සිදු කළ ගොවීහු ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් කර්මාන්ත ශාලා ඇති නගර කරා සංක්‍රමණය වූහ. කර්මාන්ත ශාලා ආරම්භ කරන ලද කුඩා නගර විශාල නගර බවට පත් වූ ආකාරය උක්ත නවකතාවේ ආරම්භයේ දී නිරූපිත ය. කර්මාන්ත ශාලා බිහිවීම සමඟ ම ධනය කේන්ද්‍රීය කොටගත් ධනවාදී සමාජ ක්‍රමයක් රුසියාවේ ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූවේ ය.

න්‍යයාත්මක ව නිෂ්පාදන බලවේගය හා රාජ්‍ය බලය ඒකාබද්ධ වීමෙන් ධනවාදය බිහිවන බව අම්මා නවකතාවෙන් යථාර්ථවාදීව නිරූපණය කොට ඇත. එහි යථාර්ථය අම්මා නවකතාවේ මොනවට

වික්‍රණය වී ඇත. කර්මාන්ත හිමියෝ ධනපති පන්තිය ද කම්කරුවෝ නිර්ධන පන්තිය ද නියෝජනය කළහ. කම්කරුවන්ගේ ගේදොර ඉතා කුඩා වූ අඩු සැප පහසුකම්වලින් යුතු ජීවා විය. ශ්‍රමයේ ප්‍රමාණයට සරිලන ආකාරයේ වැටුපක් කම්කරුවන්ට කිසි ම දිනෙක නොලැබිණ. යකඩ, වානේ, ගල් අගුරු, කර්මාන්ත ශාලාවල අනවරත අරගලයක නියුක්ත වූ ඔවුන්ගේ ශ්‍රමය අසාධාරණ ලෙස ධනපතිහු සුරා කෑහ. යන්ත්‍ර සූත්‍රවලින් ඔවුන්ගේ ජීව රැඹරය උරා බිම නිසා තව තවත් ජනතාව ප්‍රපාතයට ඇද වැටුණු ආකාරය පෙන්වා දිය හැකි ය.

ශාරීරික ව ලබන වෙහෙසට විසදුමක් ලෙස පාලකයෝ හා ධනපතිහු ඒකාබද්ධ ව කර්මාන්ත ශාලා අසල සුරාසැල් පිහිට වූහ. එම සුරාසැල්හිමි ධනපතියෝ කම්කරුවන්ගේ සොවිචම් පඩිය ද ගිලගත්හ. කම්කරුවෝ දවස පුරාම වින්ද කායික වෙහෙස වොඩ්කා පානයෙන් නිවාගත්හ. මෙය තාවකාලික විසදුමක් බව අසරණ නුගත් කම්කරුවෝ නො දත්හ. සුරාවෙන් මත් වී සුදු කෙළියෙහි නිරත වන්නාවූ අසරණ කම්කරුවාට තමන්ගේ සියලු ම ගැටලු, ප්‍රශ්න අමතක වේ. ධනපති සමාජ පන්තියට ද අවශ්‍ය වන්නේ ඔවුන්ගේ දැවෙන ජීවන ගැටලු ඊළඟ දිනයේ කර්මාන්ත ශාලාවේ නලා හඬ ඇසෙන තෙක් අමතක කරවීමට පමණි. කම්කරුවාගේ මනස නිරවුල් ව තබා ගැනීම සියලු ම මංමාවත් වසා දැමීම සඳහා පාලක පංතිය අටවන ලද එක උගුලක් ලෙස සුරාසැල් හා සුදු පොළවල් හඳුනා ගත හැකි ය. මෙම න්‍යාය නූතනයේ දී ධනවාදී පාලකයෝ ද අනුගමනය කරති. සුරා පානය කළ කම්කරුවන්ගෙන් බිරිඳ, දරුවන් පීඩාවට පත් වූ අතර ම බීමත්වූවෝ ඔවුනොවුන් සමඟ ගැටුම් ඇති කර ගත්හ. ගෝර්කි එය මෙසේ දක්වයි.

“මෙහි ළමයින්ට දෙස් දෙවොල් තියමින් දරුණු ලෙස පහර දෙන ලදී. එහෙත් තරුණයන්ගේ බීමත්කම හා ගුටිකෙළගැනීම් වැඩිහිටියන් විසින් සලකන ලද්දේ සාධාරණ සංසිද්ධියක් ලෙසිනි” (ගෝර්කි,2008:11).

කාර්මික නගරවල විසූ කම්කරුවන්ට ක්‍රමවත් අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීම සඳහා පාලක පන්තිය අවකාශය ලබා නො දෙන ලද්දේ කුමක් නිසා ද? යන්න විමර්ශනය කළ යුතු ය. එනම් අධ්‍යාපනය ලබන

ලද්දා වූ පුද්ගලයාගේ වින්තනය පුබුදු වෙයි. එ ලෙස තම වින්තනය පුබුදුවා ගනු ලබන පුද්ගලයා තමා වැය කරන ශ්‍රමයට සාධාරණ වැටුපක් නො ලැබෙන්නේ කුමක් නිසා ද? සැමදා ම දුප්පත් ව දුකේ ඇළී ගැළී සිටින්නේ කුමන කාරණාවල බලපෑම නිසා ද? යන්න විමසීමට ලක් කරයි. එහි දී සත්‍ය අවබෝධ කරගන්නාවූ කම්කරුවෝ ධනපතිවාදයට එරෙහි ව විප්ලව කරති. එම විප්ලව වලකාලනු වස් කම්කරුවන්ගේ අධ්‍යාපන අයිතිවාසිකම නැති කළහ. ආධ්‍යාපනික වශයෙන් හා වින්තනමය වශයෙන් ජනතාව අන්ත අසරණ කළ විට තමන් බලාපොරොත්තු වන ආකාරයට ධනවාදී පන්තිය ඉදිරියට ඔසවා තබන්නට අවශ්‍ය සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලනික පසුබිම නිරායාසයෙන් ම සකස් වේ. යම් කිසි සාහිත්‍යය පටිතයක් නිර්මාණය වීමේ දී සමකාලීන සමාජ දේහයෙන් වියුක්ත ව පැවතිය නො හැකි ය. මක්සිම් ගෝර්කි විසින් රචිත අම්මා නවකතාවේ සම කාලීන පාලක බලවේග විසින් නිර්ධන පංතිකයා වින්තනමය වශයෙන් අතිශයින් ම පීඩාවට පත් කොට දුර්වල කරන ලද ආකාරය අම්මා විශද වේ.

දිනෙන් දින ම විශාල ලාභ උපයන ධනපති පන්තිය ඉතා ශීඝ්‍රයෙන් කර්මාන්ත ශාලා ඉදි කළහ. කම්කරුවන්ගේ දරුවන් අධ්‍යාපනය ලබා වින්තනය පුබුද්ධ කරගත හොත් ඔවුන් නැවත කර්මාන්ත ශාලාවලට නිරාදායක් විඳීමට නො එන බව අවබෝධ කරගත් පාලක හා ධනවාදී පන්තිය ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපන හිමිකම නැතිකොට දැමූහ. කම්කරුවා මානසික වශයෙන් දුර්වල කොට, කම්කරුවා යනු දිවි කෙළවර තෙක් ධනපති පන්තියට මෙහෙය කළ යුතු අයෙකු බව අවිඥානික ක්‍රියාකලාපයකින් කම්කරු ජනයාට ඒත්තු ගැන්වීමට පාලකයෝ ක්‍රියා කළහ.

කම්කරුවන්ට ආහාරපාන ඔහුම සෞඛ්‍ය පහසුකම් නො ලැබීම ශරීරයට නො දැරිය හැකි අයුරින් ඉතා දරුණු ලෙස අධික ව වෙහෙස මහන්සි වී කර්මාන්ත ශාලාවල සේවය කිරීම නිසා කම්කරුවකුගේ උපරිම ආයු අපේක්ෂාව අඩකින් පහත වැටී තිබිණ. උක්දඬු මිරිකන යන්ත්‍රය එහි මිරිකා සාරය ලබාගන්නේ යම් සේ ද එලෙස ම පාලකයෝ නිර්ධන පන්තිකයාගේ ශ්‍රමය නිර්දය ලෙස සුරා කෑහ. එය ඉතා ශෝචනීය සමාජීය ගැටලුවක් බව ගෝර්කි දක්වනුයේ මෙ ලෙසිනි.

“අවුරුදු පනහක පමණ කාලයක් මෙබදු ජීවිතයක් ගතකරෙන ජනපද වාසියා අනතුරුව මිය යන්නේ ය” (එම, 13).

කර්මාන්ත ශාලාවල සේවයේ නියුක්ත කම්කරුවන් ඉතා කෙටි ආයුෂයකින් මිය යනුයේ අනෙක් කවර හේතු සාධක පදනම් කොටගෙන ද යන්න විමසිය යුතු ය. කර්මාන්ත ශාලා ආරම්භ වූ මුල් කාලයේ දී එහි සේවය පිරිසගේ ශරීර සෞඛ්‍ය පිළිබඳ ව සැලකිලිමත් නො වූ බව පෙන්වාදිය හැකි ය. කර්මාන්ත ශාලාවලින් පිටකරනු ලබන කලු දුමාරය දැවී තෙල් ආදී කොට ඇති නොයෙක් කාර්මික අපද්‍රව්‍යවලින් පරිසරය දූෂණය වී එම පරිසරයේ වාසය කරන්නාවූ මානවයෝ බේදනීය ලෙස රෝගාබාධවලට ගොදුරු වූහ. ධනපතින් කම්කරුවන්ගෙන් තමන්ට අවශ්‍ය සේවය ම පමණක් ලබා ගැනීම සිදු කළ අතර කිසිදු ආකාරයක මානව හක්තියක් කම්කරුවන් කෙරෙහි නො දක්වන ලදී. කම්කරුවා කිසිදු අයිතිවාසිමක් නිදහසක් නැති පුද්ගලයකුගේ ස්වභාවයට පත් ව තිබිණ. එවක පැවති සාර් පාලනයට විශාල ආදායමක් කර්මාන්ත ශාලා හිමියන්ගෙන් ලැබිණ. ඒ නිසා ම කර්මාන්ත හිමියන්ට ම පක්‍ෂ ව තමාගේ පාලනය මෙහෙය වූ සාර් පාලනය නිර්ධන පන්තියේ ගැටලු ප්‍රශ්න ඉදිරියේ මුනිවත රකින ලද බව පෙන්වා දිය හැකි ය. මානව අයිතිවාසිකම්ල ශ්‍රමය සූරා කෑම් ආදියට එරෙහි ව හඬ නගන සමකාලීන සමාජ සංවිධාන නො වූ අතර ජනයා වෙනුවෙන් හඬක් නගන ලද එක ම පිරිස වූයේ සමාජවාදී ව්‍යාපාරයේ කොටස්කරුවන් පමණි. වර්තමාන තෛතික පසුබිම මත මෙම උග්‍ර ගැටලුව විචාරයට ලක් කිරීමේ දී ඉතා පැහැදිලි ව සමකාලීන සාමාජික ජීවිතය වැටී තිබූ ආගාධයේ ස්වභාවය මැනවින් විග්‍රහ කර ගැනීම අපහසු නො වේ.

කම්කරුවන්ගේ ශ්‍රමය සූරාගෙන දිනෙන් දින කර්මාන්ත ශාලා හිමියෝ තමාගේ ධනය තර කරගත්හ. ගොඩනැගිලි දෙකකින් ආරම්භ කරන ලද කර්මාන්ත ශාලාව අවුරුදු තිහක් ඇතුළත ගොඩනැගිලි සංඛ්‍යාව හතක් දක්වා වර්ධනය වූවත් සාමාන්‍ය කම්කරුවන් එම අවුරුදු තිහ පුරා ම ලැලිවලින් සකස් කරන ලද නිවෙස්වල ම ජීවත් වීමෙන් ද අවධාරණය වන්නේ කම්කරුවන්ගේ ජීවිත පහතට වැටී තිබුණු ගැඹුරු ආගාධයේ ස්වභාවය යි. මෙය හුදෙක් එක් කාර්මික නගරයක ස්වභාවයට පමණක් සීමා නො වීණ. මුළු මහත් රුසියාවේ ම

සමකාලීන සමාජයේ ස්වභාවය මේ ආකාරයෙන් වූ බව පෙන්වා දිය හැකි ය. අනෙක් අතින් විමර්ශනයට භාජනය කළ කල්හි රුසියානු කම්කරුවන් පමණක් නො ව ජර්මනිය, රෝමය, ප්‍රංශය ආදී රටවල ද එකල මෙකී උග්‍ර අරගලයට මුහුණ දුන් බව පෙන්වා දිය හැකි ය. මෙයින් ඉස්මතු වන ප්‍රධාන කාරණය වන්නේ ගෝර්කි සාකච්ඡාවට භාජනය කරනු ලබන කාරණා හුදෙක් එක් ගමකට නගරයකට රටකට පමණක් සීමා නො වී මුළු මහත් විශ්වය පුරා ම සංසරණය වන බව යි. පාවෙල් නිලවිනා වැනි වර්ත ඉස්මතුව පෙනුණ ද එම වර්ත මුළු මහත් විශ්වයක් නියෝජනය කරන සඵ කාලීන සඵ භෞමික වර්ත බවත් හඳුන්වා දීම යුක්ති යුක්ත ය.

මේ ආකාරයෙන් සුවිශාල ධනයක් ඒකරාශී කොටගත් පාලක පන්තියට එම ධනයට කළ යුතු දෙයක් නොමැති වූ විට දී පොදු ජන සමාජය අමතක කොට හුදු පෞද්ගලික සුඛාස්වාදය සඳහා ධනය වියදම් කරන ලද්දේ කෙබඳු ආකාරයේ කාර්ය සඳහා ද යන්න ගෝර්කි අවධාරණය කොට ඇත්තේ මේ ආකාරයෙනි.

“අපේ භාමිපුතා එක ගායිකාවකට මුණ හෝදන රත්රන් බේසමක් තැගි කළා. ඒ විතරක් නෙවෙයි. රත්තරන් මූත්‍රා පෝච්චියකුත් තැගි අරන් දුන්නා. ඒ පෝච්චියේ මගේ ජීවිතයයි ශක්තියයි අඩංගු වෙලා තියෙනවා. එක මිනිහෙක් මගේ ලේවලින් එයාගේ පෙම්වතිය සතුටු කරන්න මාව මර මර වැඩ ගන්න” (එම, 256-257).

පෙම්වතියගේ, ගායිකාවන්ගේ සතුට වෙනුවෙන් අසීමිත ලෙස මුදල් වියදම් කළ භාමිපුත්තු නිර්ධන කම්කරුවන් රෝගී වූ පසු තඹ කාසියක් තරම්වත් වියදම් කොට බෙහෙත් පෙන්තක් හෝ රැගෙන දීමට තරම් හෝ කාරුණික නො වූහ.

රුසියානු ඉතිහාසය අධ්‍යනය කිරීමෙන් පෙනීයන්නේ සාර් රාජ්‍ය පාලන කාලය අතිශයින් ම කෲර වූ ඒකාධිපති පාලන කාලයක් ම විය. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ දී කම්කරුවන් ගොවියන් මෙන් ම අනෙක් සාමාන්‍ය ජනතාව ද සාර් පාලනය විසින් රාමුගත කොට තබන ලදී. සාර් ව්‍යුහයෙන් පිටතට ඒමට වෙර දැරුවන් මරණ දණ්ඩනයට පමුණුවන ලද අතර ඇතැමෙක් කෲර දඬුවම්වලට ද පැමිණවූහ. මෙම කාලයේ දී කම්කරුවන්ට මෙන් ම ගොවියන්ට ද

රටේ ඉඩම්වල අයිතියක් නො තිබිණ. ඉඩම්වල ජනයා වැඩ කරන ලද්දේ අද ක්‍රමයට නිසා අස්වැන්නෙන් වැඩි හරියක් අදය ගෙවීමෙන් පසු ව තමන්ට ඉතිරි වන අතිරික්තයක් නොමැති වීම එම අස්වැන්නට සාධාරණ මිලක් නියම නො වීම ආදී ගැටලු රාශියකට ප්‍රායෝගික ව මුහුණ දුන්හ. රටේ සාමාන්‍ය ජනයා අසාධාරණයට අයුක්තියට එරෙහි ව නැගී සිටින්නට ආරම්භ කොට ඇති බව දත් පාලන තන්ත්‍රය එම බලවේග රාජ්‍ය පොලීසිය හා හමුදාව යොදා ගනිමින් මර්දනය කරන ලදී. නිර්ධන පංතිය පමණක් නො ව රාජ්‍ය තන්ත්‍රයට අයත් ඇතැම් ස්ථර කෙරෙහි ද උග්‍ර මර්දනයක් සාර් පාලන තන්ත්‍රය විසින් ක්‍රියාත්මක කර තිබිණි. ඒකාධිපති අත්තනෝමතික පාලක පන්තියකින් ලැබිය හැකි උපරිම දුක් ගැහැට නිර්ධනයේ මෙම කාලයේ විඳිමින් සිටියහ.

මෙම කාලවකවානුවේ රටේ නීතිය මෙන් අධිකරණය ස්වාධීන ව ක්‍රියාත්මක නො වුණි. පාලක පන්තියට විරුද්ධ ව අධිකරණය හමුවට ගෙන එන සියලු ම නඩු තීන්දුවල අවසාන තීරණය ලබා දෙන ලද්දේ ද පාලක පන්තිය විසිනි. රටේ පරමාධිපත්‍ය බලය වූ අධිකරණයට ඉහළින් පාලක පන්තියේ අදාශ්‍යමාන හස්තය හොර රහසේ ක්‍රියාත්මක වූයේ ය. ධනවතාට නීතිය එක් ආකාරයකට ද නිර්ධනයාට නීතිය තවත් ආකාරයකට ද ක්‍රියාත්මක වූ බව පාවෙල් මුහුණ දුන් සිදු වීම් ආශ්‍රයෙන් දැන හැකි ය. තමාගේ වචනයට කීකරු නො වන ජනතාව දැඩි මර්දනකාරී ක්‍රියා පිළිවෙතක් අනුගමනය කරමින් පාලනය කළ අතර නිදහසේ පොතක්, පුවත් පතක්, පක්‍රීකාවක් කියවීමට තරම් හෝ නිදහසක් සමකාලීන ජන සමාජයට හිමි වී නො තිබිණ. එවක ජීවත් වූ රටවැසියා කියැවිය යුතු පොත පත, පුවත්පත පිළිබඳ ස්වාධීන තීරණයක් ගැනීමේ හිමිකමක් ඔවුන් සතු නො විණි. මෙබඳු ගැටලු රාශියකට මුහුණ පා සිටිය දී කම්කරු ජනතාව මත බදු බර පැටවීම නිසා කම්කරුවෝ කබලෙන් ලිපට වැටුණහ. මෙම කාල පරිච්ඡේදයේ නව කමාන්ත ශාලා ඉදිවීම හා කමාන්ත ශාලාවල අපනයනයෙන් විශාල ආදායමක් රජයට ලැබිණ. එ ලෙස ආදායමක් උපයන වකවානුවක දී විශාල වැටුපක් නො ලබන ලද සමාන්‍ය ජනයාට නො පැට විය යුතු බදු බරක් පටවන ලද්දේ කමාන්ත ශාලා හිමියන්ට විරුද්ධ ව පෙළ ගැසීම සඳහා කම්කරුවන් වැටුපේ අතිරික්තය යොදනු ලබන්නේය යන සැකය නිසාය.

පුරාතන යුරෝපීය සමාජය දේව නිර්මාණවාදය සත්‍යක් ලෙස පිළිගත්හ. තමාට දුක හෝ සැප පැමිණෙන්නේ සඵලධාරී දෙවියන්ගේ කැමැත්ත අනුව බව තරයේ විශ්වාස කළහ. විද්‍යාවේ දියුණුවත් සමඟ ම නිර්මාණවාදය සුණු විසුණු ව ගියේ ය. සාර් පාලන යුගයේ දී එහි අඳුරු සෙවනැලි රුසියානු සමාජයේ හොල්මන් කරන ලද බවට තොරතුරු සමහරක් මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නව කතාවෙන් අනාවරණය වේ. කෙනෙකු ධනවතෙකු හෝ නිර්ධනයෙකු බවට පත් කරනු ලබන්නේ සඵලධාරී දෙවියන් බවත් එම නිර්ධන භාවය අතික්‍රමණය කිරීම හෝ එය සමතික්‍රමණය කිරීමට සිතීම දෙවියන්ගේ කීම ඉක්මවා යෑමක් ලෙසත් එ ලෙස සිදු කිරීම පාපයක් ලෙසත් මුළු ආගමික භක්තියෙන් වෙළී ගිය කම්කරුවෝ සිතූහ. මේ නිසා ම බියෙන් මිරිකී දුක්ඛිත ජීවිත ගත කළ ද එයින් අන්මිදීමට නො සිතූහ. මෙම යුගයේ පල්ලිය සියලු ම සමාජ සංස්ථාවලට වඩා ඉහළින් වැජඹිණි. පාලක පංතියේ අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට අණ පනත් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර පල්ලියේ ශුද්ධ වූ දේව ආඥාව ලබා ගත යුතු විය. එයින් තොර ව සිදු කරනු ලබන සියලු කාර්ය දේව උදහසට ලක්වන බව පල්ලියේ ඉගැන්වීම විය. සාර් පාලනයට විරුද්ධ වුව ද පල්ලියේ ක්‍රියා කලාපයට බිය වූයේ පරලොව දී දෙවියන් සමඟ එකතු වීමට අවස්ථාව නො ලැබේ යැයි, ඔවුන් විශ්වාස කළ නිසා ය. මෙම කාලය වන විට ක්‍රිස්තියානි ආගමේ සම්භාව්‍ය ඉගැන්වීම් අතර දමා ව්‍යවහාරික පක්‍ෂය කෙරෙහි නැඹුරු වූ යුගයක් විය. මූලික ම ඉගැන්වීම්වල තිබූ උත්තම සාරාර්ථ ක්‍රමක්‍රමයෙන් යටපත් ව ගොස් ආගම වෘත්තියක් බවට පරිවර්තනය වෙමින් පැවතිණ. තත් කාලීන සමාජයේ දෙවියන් පිළිබඳ පොදුජන සමාජයේ කියැවීම මෙ ලෙස උපුටා දැක්විය හැකි ය.

“ ශුද්ධවූ දේවස්ථානය හිස් එකක් වෙන්න බෑ. දෙවියෝ ජීවත් වෙන්නේ වේදනාව තියන තැන. දෙවියෝ අපේ ආත්මයෙන් පිටම. චුණොත් ආත්මය තුටාල වෙනව. තේරුණා ද පාවෙල් අපි අලුත් විස්වාසයක් ගැන හිතා බලන්න ඕන. දෙවියෝ අලුතින් නිර්මාණය කරන්න ඕනෑ... ජනතාවට මිතුරු දෙවියෙක්” (ගෝර්කි, 2008:75).

මෙම නවකතාවේ නිලචිතා හෙවත් අම්මා යේසුස්ගේ කරුණාව, දයාව, අගය කළ ද පල්ලියේ ක්‍රියාත්මක වූ ධනවාදය

හෙළා දුටුවා ය. මෙහි දී ආගමික ස්ථානවලට අනවශ්‍ය ලෙස මහා පරිමාණයේ ධන සම්භාරයක් එකතු වූ යේ කවර කාරණා නිසා දැයි විමර්ශනය කළ යුතුය. ආගමික නායකයෝ මූල්‍ය උපයන රැකියාවල එවකට නිරත නො වූහ. කම්කරුවන් ද නිර්ධන පංතිය නියෝජනය කළ නිසා පල්ලියට පිරිනැමීමට තරම් ධන අතිරික්තයක් ඔවුන් සතු නො විණ. ධනවත් කර්මාන්ත ශාලා හිමිකරුවන් තම ශ්‍රමිකයන්ගෙන් ශ්‍රමය සුරා කමින් ධනය රැස් කිරීම පාපයක් බව කම්කරුවෝ දන්හ. එම පාපයෙන් ගැලවෙනු වස් පල්ලියට තුටු පඬුරු ලෙස කොටසක් ලබා දුන්හ. කරුණාව, දයාව, අසරණයන්ට පිහිටවීම ගැන මහඟු දේශනා කරන පල්ලියේ යථාර්ථය ගෝර්කි මෙ ලෙස ඉදිරිපත් කරයි.

දෙවියන්ට කිසිඳු ප්‍රයෝජනයක් නැති රන් රිදී පිරුණු පල්ලි නගරවල පිහිටා ඇත. ඒ පල්ලි දොරටු අභියස හිඟන්ගේ තම අතට තඹ කාසියක් වැටෙන තුරු වෙවිලමින් බලා හිඳිති (එම, 271).

මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකතාව මානව හිතවාදය පිළිබඳ ආශ්චර්යාත්මක අපූර්ව කියැවීමකි. නිර්ධන පාන්තිකයෙකු ලෙස වැඩි කලක් ම ජීවත් වූ ගෝර්කි සිය සාහිත්‍ය පඨිතයේ දී ජීවන අරගලයට මුහුණ දෙන මානව චරිතය කෙරෙහි ඉතා කාරුණික වූ මානව භක්තියක් උත්පාදනය කරයි. ධනපති පංතිය කෙරෙහි ඔහුගේ කර්කශ හැඟීම ද මැනවින් විශද වේ. මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නව කතාව සම්පූර්ණ වශයෙන් ම අයුක්තිය, අසාධාරණය අවනීතිය හා කම්කරුවන්ගේ රීරී මාංශය උරා බොමින් සුදු පිරුවට හැඳ ඉහළ සමාජයේ වැජඹෙන්නවුන්ගේ නිරුවත මෙයින් මොනවට පැහැදිලි කරයි.

“නිතරම ජනතාව රවටන ලද්දේ ද මිටි බඩ මහන මුහුණු රතු කෲර නිර්ලජ්ජිත කුරුමිට්ටන් කණ්ඩායමක් විසිනි. සාර් යටතේ ඔවුන්ගේ පැවැත්මට බාධා පැමිණි විට ඔවුහු ජනතාව සාර්ට විරුද්ධව උසි ගැන්වූහ. සාර්ට විරුද්ධව නැගී සිටි ජනතාව සාර් එළවා දමා බලය සියතට ගත් පසු මේ කුරුමිට්ටෝ ජනතාව රවටා බලය ලබාගෙන ජනතාව මුඩුකකුවලට එළවා දැමූහ. ජනතාව එයට එරෙහි වූ කල්හි සිය දහස් ගණනින් මරා දමන ලදී” (එම, 153-154).

ඇතැම් විටෙක දී නිර්ධන පන්තියේ කාන්තාව ඉතා අසීරු අවස්ථාවක මෙම යුගයේ දී පසු වූ බව පෙන්වාදිය හැකි ය. ඇය ගෘහස්ථ ප්‍රවණ්ඩත්වයට මුහුණ දුන්නා ය. ඇතැම් විටෙක දී ඇයට පාලක පන්තියේ කාමදාහාගන්තිය නිවීමට ද සිදු වූ ආකාරය පෙන්වාදිය හැකි ය. කාන්තාව අනාරක්ෂිත තත්වයක මෙම වකවානුවේ දී ජීවත් වූ බව පෙන්වාදිය හැකි ය.

ටර්ගිනිගේ නැවුම් බිම ඩොස්ටොව්ස්කිගේ යක්ෂාවේශය ටොල්ස්ටෝයිගේ පුනරුත්ථානය ආදී කෘති මක්සිම් ගෝර්කිට පෙර බිහි ව ඇතත් ධනවාදී සමාජයට ප්‍රබල අතුල් පහරක් එල්ල කරන ලද්දේ මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකතාවෙනි. අනෙකුත් විප්ලවාදී කෘති අතර ගෝර්කිගේ අම්මා කෘතිය ඉහළින් ම වැජඹෙන්නේ ඇයි දැයි විමසිය යුතු ය. තොල්ස්ටෝයි ආදී ලේඛකයන් විප්ලවය, සමාජ අසාධාරණය ආදිය පිළිබඳ ව දීර්ඝ වූ සාකච්ඡා තමාගේ නිර්මාණවලින් පොදු ජනයාට සමීප කළ ද ඒවා පොදු ජන භාව කම්පනය කිරීම සඳහා හේතු භූත වූයේ ඉතාමත් අල්ප වශයෙනි. නිර්ධන පන්තිය පිළිබඳ කරුණු සාකච්ඡා කරන ලද තොල්ස්ටෝයි ආදීහු නිර්ධන පන්ති සාමාජිකයන් නො වූ නිසා නිර්ධන පන්තියේ යථාර්ථය මැනවින්ම නො දුටහ.

එහෙත් මක්සිම් ගෝර්කි තමා උපන් තමා හැදී වැඩුණු නිර්ධන පන්තිය ද එම නිර්ධන පන්තියට ධනවාදී පන්තියෙන් හා පාලක පංතියෙන් එල්ල වූ අභියෝගවල දිග පළල මැනවින් දත්තේ ය. ඒ කිසිවක් අනුමාන ඥානයෙන් හෝ පරිකල්පන ඥානයෙන් නොලී ඔහු ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානයෙන් දත් දේ ම ලියූයේ ය. එ නිසා ම ගෝර්කිගේ පන්තිදෙන් ලියවූ අම්මා කෘතියේ නිර්ධන පංතිය ධනවාදයට හා කුරිරු පාලක පන්තියට එරෙහි ව නඟන ලද උත්සාහයේ දහදිය සුවද මැනවින් වහනය විය. ඒ නිසා ම මානවයෝ එය අතිමහත් හක්තෘදරයෙන් වැළඳ ගත්හ.

ධනවාදී සමාජයක් උඩු යටිකුරු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ම න්‍යායාත්මක පසුබිම මෙම කෘතියෙන් ඉදිරිපත් කර ඇත. එදා සිට අද දක්වා විප්ලවවාදී සාහිත්‍යයේ මුදුන් මල්කඩ මෙන් ම අත්පොත වන්නේ ද මෙම කෘතිය යි. රුසියානු ඓතිහාසික ඔක්තෝබර්

විප්ලවය ජයග්‍රහණය කිරීම සඳහා මෙම කෘතිය මහාර්ඝ පිටුබලයක් විණි. ලෙනින් ආදී විප්ලවවාදීන් තම සටන මෙහෙයවන ලද්දේ අම්මා කෘතිය මූලිකස්ථානයේ තබා ගෙන ය. මෙම අරගලය සඳහා පාලක පන්තිය හැරුණු කොට අනෙක් සෑම සමාජ ස්ථරයක ම ජනයෝ එක් රොක් ව අත්වැල් බැඳගත්හ. මේ තත්වය මත රුසියානු ධනපති පන්තිය මෙල්ල කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නො වන බව දැනගත් ඔවුන් සාර් පාලන තන්ත්‍රය පවා බිඳ දැමීමට ක්‍රියා කරන්නට ප්‍රෝත්සාහී වූයේ මේ නිසා ය. සාර් පාලනය විසින් නිර්ධන පන්තියට ඉදිරියට ඒමට ඇති සියලු ම මාර්ග වසා දමන ලදී.

විප්ලවීය විමුක්ති අරගලය සඳහා ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් ක්‍රියා කරන ලද ක්‍රියාකාරීහු නො පසුබට ව කරදර හමුවේ ඉදිරියට ම ගමන් කළහ. මෙහි එන පාවෙල් හා නිලවිනා යනු එබඳු ශ්‍රේෂ්ඨ චරිතයෝ වෙති. අරගලය සඳහා සංවිධානය වන විට දී එය අඩාළ කිරීම සඳහා සතුරු බලවේග නොයෙක් උපක්‍රම යොදනු ලබයි. එම සතුරු බලවේග බිඳීමට නම් එක් සිත් ව එකමුතු ව ක්‍රියා කළ යුතු බව ගෝර්කි අවධාරණය කරයි.

විමුක්තිදායක විප්ලවීය සටනේ නියමුවා සිරගත වූ විට දී අම්මා එම වගකීම කර පිට තබා ගෙන සමාජය දැනුවත් කිරීමේ කාර්යයේ නියැලෙයි. එහි දී ඇය ජනයාගේ සත්‍ය දැන ගැනීමේ අයිතිය පොත්පත් හා පත්‍රිකා බෙදා හැරීමෙන් සිදු කළා ය. සැබෑ විමුක්තිදායක නායකයෙකු කෙතරම් තාඩන පීඩනවලට භාජනය කළ ද ඔහුගේ දේශපාලනය නො නැවැත්විය හැකි බව පාවෙල් උසාවියේ දී සිදු කළ කතාවෙන් අවධාරණය කෙරෙයි (එම, 389-39). යම් කිසි අරගලයක් සත්‍ය වශයෙන් ජයග්‍රහණය කළ හැක්කේ තුවක්කුවෙන් මෙන් නිලධාරීවාදයෙන් නො ව විනය පුබුදු කොට හදවතට මෙන් ම බුද්ධියට කතාකිරීමෙන් බව ගෝර්කි අම්මා කෘතිය පුරාවට ම පෙන්වා දී තිබේ. අම්මා කෘතියෙන් උගන්වනු ලබන මහාර්ඝ විප්ලවීය දර්ශනයක් ඇත. සාර්ථක විමුක්තිදායක අරගලයක යෙදීමේ දී කිසිඳු නායකයෙකු දීර්ඝ කාලීන ව එකම ස්ථානයක් නො රඳවයි. ඔවුන් කාලානුරූප ව ඒ ඒ තැන්වල ස්ථාන ගත කිරීම විමුක්ති කාමී අරගලයක මූලික ලක්ෂණයකි. කෙතරම් කරදර බාධක පැමිණිය ද විප්ලවවාදියා පසුබට

නො වේ. වාතයෙන් ගල් පර්වතයක් නො සැලෙන්නාසේ ඉදිරියට ම යයි. පාලක පන්තිය නිර්ධන පන්තිය යකඩ සපත්තුවෙන් පාගා හිර කරන වේගයේ ප්‍රමාණය අනුව එම නිර්ධන පන්තියේ නැඟී ඒම ද ප්‍රබල වේ. දැඩි ලෙස කුරිරු සාර් පාලනයෙන් බැට කෑ රුසියානු සමාජය හා තදනුබද්ධ සමාජ සංස්ථා එකතුව 1917 ඓතිහාසික විප්ලවය මෙහෙයවන ලද්දේ මේ නිසා ය. රුසියානු විප්ලවයට පෙර සිදු වූ අරගලවාදී කැරලි විප්ලවවලින් හා රෝමය, ප්‍රංශය ආදී රටවල සිදු වූ විමුක්තිදායක අරගලවල ආදර්ශය ලබමින් රුසියානු විප්ලවය 1971 දී විප්ලවග්‍රහණයකින් නිම විය. ධනවාදී ඉතිහාසය අධ්‍යනයේ දී පන්ති විප්ලව ව්‍යාපාර එක රටකට පමණක් සීමා වූවක් නො වේ. අම්මා නම් කෘතිය මූලික ස්ථානයේ තබා ගෙන රුසියානු විප්ලවය යම් සේ ජයග්‍රහණය කරන ලද්දේ ද එ ලෙස ම හංගේරියාව, ඉතාලිය, ස්පාඤ්ඤය, පාකුලය, ඉරානය මෙන් ම ආසියාතික රටක් වන ශ්‍රී ලංකාව ද 1971 දී කම්කරු විප්ලවය සිදු කරන ලද්දේ රුසියානු විප්ලවය හා එදත් අදත් විප්ලවීය සාහිත්‍යයේ මුදුන් මල්කඩ වන මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා කෘතිය ප්‍රමුඛස්ථානයේ තබා ගනිමින් ය.

සමාලෝචනය

විශ්ව සාහිත්‍යයේ රුසියානු සාහිත්‍යයට ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් හිමි වේ. රුසියානු සාහිත්‍යකරුවන් අතරින් මක්සිම් ගෝර්කි සමාජවාදී යථාර්ථය හඳුන්වා දුන් ලේඛකයා ලෙස බුහුමනට පාත්‍ර වේ. ගෝර්කිගේ අම්මා කෘතිය රචනා වූයේ සර්මෝවා නම් නගරයේ දී සිදු වූ පෙළපාලියක නඩු තීන්දුවක් මූලික කරගනිමිනි. අම්මා නව කතාව විප්ලවයෙන් මාක්ස්වාදය සමාජ ගත කොට සුබිත මුදිත සමාජ ක්‍රමයක් ඇති කිරීම තේමා කොටගත් අර්ථ පූර්ණ නවකතාවකි. පුරාණ ශ්‍රේණි ක්‍රමය අභාවයට යෑම හා නව කාර්මික විප්ලවය ගමට පැමිණීම ගම් නගර බවට පත් වීම හා ඒ ආශ්‍රිත ව ඇති වූ සමාජීය ආර්ථික දේශපාලනික ආර්ථික අර්බුදයක් පිළිබඳ ව ඉතා ගැඹුරින් විමර්ශනාත්මක ව සාකච්ඡා කොට තිබේ.

ධනවාදයේ බිහිවීම හා එය සමාජයට කෙසේ අහිතකර බලපෑම් ඇතිකරන්නේ ද යන්න පිළිබඳ මෙහි දී විමර්ශනයට භාජනය

කර ඇත. කම්කරුවන්ගේ ජීවිත සේ යථාර්ථය ඔවුන් විඳි අනේක විද දුක් ගැහැට හා ඔවුන්ගේ ශ්‍රමය සුරා කෑම, නීතියේ අධිකරණය විනිවිද භාවයක් නොමැති වීම ආදී ප්‍රශ්න පිළිබඳ ව ඉතා ගැඹුරින් මෙහි දී සාකච්ඡා කෙරිණ.

අරගලයකින් තොර ව කිසිදු දෙයක් මේ ලෝකයේ ලබා ගත නො හැකි ය. එම අරගලය සඳහා පුද්ගලයන් සුදානම් කිරීම හා ඔවුන් දැනුමෙන් සන්තද්ධ කිරීම ආදී කාරණා පිළිබඳ ව මෙහි දී සාකච්ඡා වේ. අයුක්තිය අසාධාරණය ඉදිරියේ නො බිය ව සටන් කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳ ව අවධාරණය කොට තිබේ. මක්සිම් ගෝර්කි විසින් රචනා කරන ලද අම්මා නවකතාව එදා සිට අද දක්වා ම විජ්ලවයේ අත්පොත ලෙස භාවිත කරනු ලබයි. 1917 ඓතිහාසික අරගලය විජ්ලවය සඳහා මාර්ගෝපදේශය ලබා දී ඇත්තේ මක්සිම් ගෝර්කිගේ අම්මා නවකතාවෙනි.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

ගමිලත්, සුවර්ත (2011). මාක්ස්වාදයේ මුල් පොත. නුගේගොඩ: සංහිද මුද්‍රණ හා ප්‍රකාශන.

ගෝර්කි, මැක්සිම්. (2008). අම්මා. (පරිවර්තනය) ජයරත්න. එච් බන්තරමුල්ල: සමීර ප්‍රකාශන.

ගෝර්කි, මැක්සිම්. (2004). අම්මා. (පරිවර්තනය) වී රුදිරිගු, දැදිගම රාජගිරිය: කුරුලු පොත් ප්‍රකාශකයෝ (පෞද්) සමාගම.

ගෝර්කි, මැක්සිම්. (2008). අම්මා. (පරිවර්තනය) විරසිංහ, සේනාරත්න කොළඹ: ෆාස්ට් පබ්ලිෂින් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්.

ට්‍රොට්ස්කි, ලියෝන් (2001). රුසියානු විජ්ලවයේ ඉතිහාසය. (පරිවර්තනය) පානදුර: කර්තෘ ප්‍රකාශන.

තිලකරත්න, මිනිවන්. පී (1969). රුසියානු සාහිත්‍ය හා වර්තමාන සිංහල නවකතාව හා කෙටිකතාව. කොළඹ: සීඕ සහිත ලේක්හවුස් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් සමාගම.

පෙරේරා, ටෙනිසන් (2002). විශ්ව සාහිත්‍ය ප්‍රවණතා, ජගත් ලේඛකයෝ. කොළඹ: එස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

මිහිඳුකුල, සුනිල් (2007). රුසියානු සාහිත්‍ය හැඳින්වීමක්. රාජගිරිය: කුරුලු පොත්.

සිනොවිවි, ගිරිගෝරි (1973). බොල්ෂේවික් පක්ෂයේ ඉතිහාසය. (පරිවර්තනය) ටී. ආඡුදාදී ජා-ඇල: පොත පත ප්‍රකාශකයෝ.

සිංහල විශ්ව කෝෂය (1988). සත්වෙහි කාණ්ඩය පළමු වැනි කලාප කොළඹ : සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය.

සිංහල විශ්ව කෝෂය (2001). දහනව කාණ්ඩය කොළඹ: සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය.

සුරවීර. ඒ. ඩී. සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා. (1991). කොළඹ: එස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

සම්මුඛ සාකච්ඡා

නිකොලොවිනා, තමාරා ෆදීවා (රුසියානු ජාතික) කතුවරුන් සමඟ සිදු කළ සාකච්ඡාව 2016.10.10

කිතුලේගොඩ, ජනදාස (ජනතා විමුක්ති පෙරමුණේ හිටපු පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී) කතුවරුන් සමඟ සිදු කළ සාකච්ඡාව 2016.10.10